Palveluosasto / Markkinayksikkö
Kreetta Simola

7.12.2016

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle

U 63/2016 Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tekijänoikeudesta digitaalisilla sisämarkkinoilla

Komission direktiiviehdotus sisältää lukuisia toimenpiteitä tekijänoikeuden alalla. Yhtäältä ehdotus sisältää säännöksiä, joilla varmistetaan sisällön laajempi saatavuus kaikkialla EU:ssa. Toiseksi ehdotus sisältää säännöksiä tekijänoikeuden poikkeusten tai rajoitusten sopeuttamiseksi digitaalisiin ympäristöihin ja rajat ylittäviin tilanteisiin. Kolmanneksi ehdotus sisältää säännöksiä, joilla tavoitellaan hyvin toimivia tekijänoikeusmarkkinoita. Seuraavassa esitetään huomioita kahteen ehdotettuun artiklaan.

Teksti- ja datalouhinta (3 artikla)

Liikenne- ja viestintäministeriö kannattaa tiedonlouhinnan kaltaisten uusien teknologioiden hyödyntämistä. Tällaisten teknologioiden salliminen edesauttaa hallitusohjelmassa mainittua digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristön rakentamista sekä vahvistaa Euroopan unionin digitaalisia sisämarkkinoita. Direktiivin 3 artiklassa ehdotettu poikkeus on sinällään positiivinen uudistus. Liikenne- ja viestintäministeriö yhtyy kuitenkin opetus- ja kulttuuriministeriön kysymykseen siitä, miksi uudistuksessa selvennetään tiedonlouhinnan laillisuus ainoastaan suhteessa tutkimustoimintaan. Uudistuksessa tulisi pohtia, onko tiedonlouhinnassa ylipäänsä kyse tekijänoikeuksiin puuttumisesta. Perinteisesti on katsottu, että tekijänoikeuden kohteena voi olla vain teoskynnyksen ylittävä teos eikä tieto itsessään. Ehdotetussa laajuudessaan poikkeus ei mahdollista tiedonlouhintateknologiasta saatavan hyödyn täysimääräistä saavuttamista. Jos poikkeuksen rajaaminen tutkimukseen katsotaan perustelluksi, tutkimuksen käsitteen tulisi kattaa myös kaupallinen tutkimus, kuten yritysten kehitys- ja innovaatiotoiminta. Akateemisen ja kaupallisen tutkimuksen raja voi olla keinotekoinen, minkä lisäksi on tärkeä kannustaa yrityksiä tutkimuspohjaiseen innovaatiotoimintaan.

Tekijänoikeudella suojatun sisällön käyttö verkkopalveluissa (13 artikla)

Direktiivin 13 artiklassa pyritään vahvistamaan oikeudenhaltijoiden neuvotteluasemaa ja korvauksensaantimahdollisuuksia, kun sisältöä hyödynnetään verkossa videoiden jakamispalveluissa, kuten YouTubessa. Tällaisten tietoyhteiskunnan palveluiden tarjoajien olisi käytettävä tehokkaita menetelmiä, kuten tekniikkaa, jolla automaattisesti havaitaan musiikki tai audio-

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

visuaaliset teokset, jotka oikeudenhaltijat ovat tunnistaneet ja joista oikeudenhaltijoilla on sopimus palvelun kanssa joko niiden sallimiseksi tai poistamiseksi (ns. sisällöntunnistustekniikat).

Direktiivin 13 artiklassa käytettäisiin käsitettä tietoyhteiskunnan palvelun tarjoaja, jota käsitettä käytetään muun muassa sähkökauppadirektiivissä 2000/31/EY ja sen täytäntöönpanevassa tietoyhteiskuntakaaressa (917/2014). Tietoyhteiskuntakaaren 3 §:n mukaan tietoyhteiskunnan palvelulla tarkoitetaan sähköisenä etäpalveluna vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä tavallisesti korvausta vastaan toimitettavaa palvelua. Oleellista tietoyhteiskunnan palvelulle on palvelun aineeton, sähköinen muoto. Tietoyhteiskunnan palvelun ei tarvitse olla sen vastaanottajalle vastikkeellinen. Internetissä on runsaasti tietoyhteiskunnan palveluja, jotka ovat vastaanottajalle maksuttomia, kuten hakupalvelut, tietopalvelut, verkkojulkaisut ja ajanvietepalvelut. Tällaisia palveluja saatetaan rahoittaa esimerkiksi mainostuloilla. Varsinaiset yleisölle suunnatut televisio- ja radiolähetykset eivät ole tietoyhteiskunnan palveluja.

Ehdotetussa 13 artiklassa säädettäisiin tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajille, joiden palvelimille on tallennettu suuri määrä tekijänoikeuksilla suojattuja sisältöjä ja jotka tarjoavat asiakkailleen pääsyn näihin sisältöihin, velvollisuus huolehtia siitä, että oikeuksien haltijoiden kanssa on sovittu sisältöjen käytöstä verkossa sekä myös estää palvelimilleen sellaisen sisällön tallentumista, jonka jakamisesta ei sovittu oikeuksien haltijoiden kanssa. Valvonnassa osapuolten tulisi käyttää sisällöntunnistustekniikoita. Ehdotuksessa käytetty käsite ”suuri määrä” jää avoimeksi, ilmeisesti ratkaistavaksi yksittäistapauksissa.

Liikenne- ja viestintäministeriö on suhtautunut varauksellisesti ehdotettuun 13 artiklaan. Tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajille 13 artiklassa ehdotetut velvollisuudet vaikuttavat vielä epätäsmällisiltä ja tulkinnanvaraisilta. Komission edustajat ovat kertoneet, että ehdotetulla 13 artiklalla ei ole vaikutusta sähkökauppadirektiivin 14 artiklan vastuuvapautta koskeviin säännöksiin. Asiaa tulisi kuitenkin selventää direktiiviehdotuksessa.

Komission edustajat ovat myös kertoneet, että 13 artikla ei merkitsisi tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajan velvollisuutta monitoroida kaikkea palvelimille tallennettua sisältöä, vaan 13 artiklan velvollisuus käynnistyisi, kun tekijänoikeudenhaltija lähestyy tässä tarkoituksessa tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajaa. Jos tämä on tarkoitus, se ei käy ilmi direktiivistä selvästi. Kyseeseen ei voisikaan tulla jatkuva monitorointi, sillä sähkökauppadirektiivin 15 artiklan mukaan jäsenvaltiot eivät saa asettaa palvelun tarjoajille yleistä velvollisuutta valvoa siirtämiään ja tallentamiaan tietoja. Tältäkin osin ehdotetun säännöksen suhdetta sähkökauppadirektiiviin tulisi selventää.